

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΜΑΘΗΤΕΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

ΓΙΑΝΝΗ ΜΕΝΟΥΝΟΥ

Αρκετά γράφτηκαν ως τώρα στις σελίδες αυτού του περιοδικού με τις απόψεις των μεγάλων για τη Φιλοσοφία στο σχολείο. Καιρός να ακουστεί και η άλλη πλευρά, οι γνώμες των μαθητών.

Μ' αυτή τη σκέψη έγινε στις αρχές του 1986 μια έρευνα ανάμεσα στους μαθητές της τελευταίας τάξης συνοικιακού Λυκείου... Το μάθημα, πρέπει να ειπωθεί εδώ, διδάσκεται από καθηγήτρια με ιδιαίτερη φιλοσοφική κατάρτιση. Την έρευνα διεξήγαγε καθηγητής φιλόλογος της ίδιας τάξης, που έθεσε στους μαθητές τα ακόλουθα δύο ερωτήματα:

- 1) Σας ενδιαφέρει η Φιλοσοφία; Ναι ή όχι και γιατί;
- 2) Τί γνώμη έχετε για το βιβλίο «Φιλοσοφία» της Γ' Λυκείου;

Συνολικά απάντησαν 55 μαθητές και μαθήτριες από τη δεύτερη δέσμη (υποψήφιοι Ιατρικής κ.λ.π.), την τρίτη (Φιλολογίας, Νομικής, Θεολογίας κ.λ.π.) και την τέταρτη (Οικονομικών Επιστημών). Αξιοσημείωτο είναι ότι δεν παρουσιάζεται σοβα-

* Η παρούσα στήλη έχει ως σκοπό να συνδέσει τη φιλοσοφία με την εκπαιδευτική θεωρία και πράξη. Θέματα της Στοιχειώδους, Δευτεροβάθμιας και Ανωτάτης εκπαίδευσης που σχετίζονται με τις αναζητήσεις της φιλοσοφίας ή που απαιτούν την εμπλοκή της φιλοσοφίας για το φωτισμό τους, εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της παρούσης στήλης.

Παρακαλούνται οι συνάδελφοι εκπαιδευτικοί και όσοι ενδιαφέρονται για τα θεωρητικά προβλήματα της εκπαίδευσης να συνεργασθούν με τη στήλη και να επικοινωνούν με τους συντάκτες της.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΜΑΡΚΟΣ ΒΑΡΔΑΚΗΣ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΒΡΕΤΤΑΚΟΣ
ΦΑΝΟΥΡΙΟΣ ΒΩΡΟΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΣ
ΜΥΡΤΩ ΔΡΑΓΩΝΑ-ΜΟΝΑΧΟΥ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ
ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΚΑΤΣΙΜΑΝΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΑΚΟΣ
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΚΩΣΤΑΡΑΣ

ΝΙΚΟΣ ΜΑΚΡΗΣ
ΚΩΣΤΑΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΝΕΡΗΣ
ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΠΛΗΣΣΗΣ
ΝΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ
ΠΑΝΟΣ ΠΟΛΥΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΣ
ΝΙΚΟΣ ΣΠΑΝΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΑΦΑΡΑΣ

ρή διαφορά γνώμων ανάμεσα στους υποψήφιους των θετικών και των θεωρητικών επιστημών ή ανάμεσα στα αγόρια και στα κορίτσια. Γενικά δηλαδή όλοι σχεδόν δηλώνουν ότι τους ενδιαφέρει η Φιλοσοφία, ενώ για το βιβλίο όλοι σχεδόν εκφράζονται αρνητικά αποκαλώντας το δυσνόητο και ανιαρό.

Ειδικότερα γράφουν ότι ενδιαφέρονται για τη Φιλοσοφία επειδή βαθαίνει τη σκέψη τους, αναλύει τις έννοιες, τους προβληματίζει, τους βοηθάει, γράφουν πολλοί, να λύσουν τα προβλήματά τους. Ακόμα τη θεωρούν μητέρα των επιστημών, πιστεύουν ότι οξύνει το πνεύμα, διαμορφώνει την προσωπικότητά τους και συντελεί στην ολοκλήρωσή της. Επίσης η Φιλοσοφία σε οδηγεί στο να σκέφτεσαι πέρα απ' το αναγκαίο και τονίζει την αξία της ανταλλαγής απόψεων και ιδεών, δηλαδή του πολύτιμου διαλόγου.

Δύο μαθητές πιστεύουν ότι πρέπει να γίνεται μια φιλοσοφική προπαίδεια (ανάλυση εννοιών κ.λ.π.) πριν από την τρίτη Λυκείου, άλλος ότι δεν πρέπει να διδάσκεται σ' αυτή την τάξη, που είναι φορτωμένη με τις δέσμες, αλλά νωρίτερα, ενώ ένας τέταρτος υποστηρίζει ότι η Φιλοσοφία πρέπει να διδάσκεται στους φοιτητές. Τέλος κάποιοι παρατηρούν ότι το μάθημα αυτό δεν πρέπει να εξετάζεται με απαιτήσεις κατά λέξιν απομνημόνευσης, ούτε να γίνεται συζήτηση σε κουλτουριάρικο επίπεδο, αλλά ελεύθερος, εποικοδομητικός διάλογος — ακόμη και προαιρετικό μάθημα το θέλει κάποιος.

Αυτά για τη Φιλοσοφία.

Σχετικά με το βιβλίο οι χαρακτηρισμοί των περισσότερων είναι αρνητικοί και συνήθως βαρείς. Το αποκαλούν κακογραμμένο, μπερδεμένο, ανιαρό, απωθητικό, ακόμα και σωβινιστικό! Το τελευταίο γράφεται μάλλον διότι το βιβλίο αναφέρεται μόνο σε Έλληνες φιλοσόφους, τους αρχαίους. Θα προτιμούσαν αντί να γίνεται περιγραφή μόνο αρχαιοελληνικών φιλοσοφικών ιδεών, να επιχειρείται εμβάθυνση σ' αυτές και μάλιστα με την παράθεση αποσπασμάτων των έργων τους. Περισσότερο πάντως θα προτιμούσαν οι μαθητές να έχουν ένα πιο κατανοητό βιβλίο που να ασχολείται με τα σύγχρονα προβλήματα, με την «πρακτική φιλοσοφία» καθώς σημειώνουν δύο απ' αυτούς. Κάποιοι ακόμα γράφουν ότι δεν διαθέτουν τις αναγκαίες γνώσεις για να κατανοήσουν το βιβλίο, ένας υποστηρίζει ότι περιέχει πολλές περιττολογίες, ενώ άλλος ότι «είναι καλογραμμένο, αλλά δεν αγγίζει την τελειότητα».

Υπάρχει και κάποιος που συγχαίρει τον καθηγητή «δια αυτήν την ενέργεια», εννοεί προφανώς την έρευνα, και καταλήγει: «είναι άκρως εποικοδομητική για την σωστή οργάνωση του διδακτικού υλικού».

Οι πενήντα πέντε λοιπόν τελειόφοιτοι του Λυκείου δηλώνουν στην μεγάλη τους πλειοψηφία ότι τους ενδιαφέρει μεν η Φιλοσοφία, δεν είναι όμως στα μέτρα τους το ομώνυμο σχολικό βιβλίο. Τα περαιτέρω συμπεράσματα ανήκουν σε άλλους...